

ХУДОЖНІ МОДЕЛІ ТІЛЕСНОСТІ В ПОЕЗІЇ ЗБІРКИ «ВІРШІ З БІЙНИЦІ» МАКСИМА КРИВЦОВА

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.

Випуск 2 (56)

УДК 821.161.2-13

DOI: [https://doi.org/10.24144/2663-6840/2026.2.\(56\).77-82](https://doi.org/10.24144/2663-6840/2026.2.(56).77-82)

Урись Т. Художні моделі тілесності в поезії збірки «Вірші з бійниці» Максима Кривцова; кількість бібліографічних джерел – 15; мова українська.

Анотація. У статті розглянуто особливості художнього моделювання тілесності в поезії збірки «Вірші з бійниці» Максима Кривцова. Актуальність дослідження зумовлена активним осмисленням досвіду російсько-української війни в літературі, що спричинило появу нових тематичних та образних акцентів, у межах яких тілесність як міждисциплінарна категорія трансформується в засіб репрезентації індивідуального та колективного переживання війни.

Метою розвідки є дослідження художніх моделей тілесності в поезії збірки «Вірші з бійниці» Максима Кривцова. Для її реалізації було поставлено низку завдань: визначення ключових мотивів та образів тілесності в поезії; аналіз специфіки їхнього художнього втілення; з'ясування семантичних і функціональних особливостей тілесності як художньої категорії; окреслення взаємозв'язку тілесності з травмою та воєнним досвідом; визначення ролі тілесних образів у формуванні художньої моделі світу та передачі отриманого у війні емоційного досвіду ліричного «Я». У роботі застосовано біографічний, герменевтичний, структурно-семіотичний, психоаналітичний та культурно-історичний методи літературознавчого аналізу.

У поезії Максима Кривцова тілесність постає як складна художня категорія, що функціонує у двох взаємопов'язаних аспектах: з одного боку, як зруйнована, деперсоналізована фізична матерія, а з іншого – як інтимізований, але вразливий простір особистісного досвіду. Встановлено, що у збірці домінує модель травмованої, фрагментованої та деперсоналізованої тілесності. Через образи пораненого, зруйнованого тіла, межового існування, втрати цілісності та ідентичності поет відтворює як фізичний вимір війни, так і глибокі психологічні трансформації ліричного героя. Тіло постає як вразлива матерія, що піддається руйнуванню, редукується до об'єкта, втрачаючи індивідуальні ознаки та суб'єктність. Водночас у поезії є й інша модель тілесності, пов'язана з інтимним і чуттєвим досвідом. Жіноче тіло постає як простір близькості, однак воно також репрезентовано з використанням військової лексики й пронизане воєнною оптикою, що обумовлює поєднання еротичного й травматичного вимірів. У цьому контексті тілесність функціонує як зона перетину Еросу та Танатосу.

У ліриці Максима Кривцова тіло втрачає стабільність і цілісність, трансформується під впливом війни, стає одним із ключових засобів осмислення травми, відтворюючи зміни в онтологічному бутті людини в умовах воєнної дійсності, перетворюючи його з носія індивідуального досвіду на об'єкт безособового й глибоко трагічного процесу.

Ключові слова: сучасна українська література, поезія, російсько-українська війна, тілесність, рефлексія, Максим Кривцов.

Формулювання проблеми. У сучасній українській літературі події російсько-української війни знайшли художнє осмислення, що спричинило формування нових тематичних акцентів та образних моделей. Однією з ключових категорій у цьому контексті постає тілесність, яка зазнає глибоких трансформацій під впливом травматичного досвіду війни. Аналіз художнього відображення тілесності в поезії дає змогу краще зрозуміти специфіку авторської рефлексії та особливості сприйняття війни поетом. Завдяки тілесним образам та відчуттям, відтвореним у ліричних творах, є можливість осмислити розкриття автором не лише фізичного виміру травматичного досвіду, а й зрозуміти психологічні стани поета, що пережив війну. Відтак актуалізується потреба в розгляді художніх моделей тілесності як важливого способу репрезентації індивідуального й колективного досвіду травми.

Аналіз досліджень. Тілесність хоч і є категорією антропологічною, упродовж історії набула міждисциплінарного статусу, ставши об'єктом соціокультурних, психологічних та філософських наук. Зрештою, як один із елементів формування художньої картини світу, вона входить у парадигму літературознавчого аналізу. До концепту тілесності

зверталися науковці, розглядаючи його у поезії як українських, так і зарубіжних письменників: І. Тараба досліджувала концептуалізацію тілесності в ліриці Б. Брехта, О. Моторний вивчав мотив тілесності у творчості сучасного чеського поета Мілана Дежінського, а І. Котик – у поезії Юрія Тарнавського, О. Деркачова розглядала репрезентацію тілесності в поезії Богдана Томенчука, Р. Жаркова – у творчості Лесі Українки, Н. Колошук – у ліриці українських табірників ГУЛАГУ та ін.

Особливого статусу цей концепт набуває у період війни, оскільки вона завдає безпосередньої руйнівної шкоди як фізичному тілу, так і внутрішньому світу, психоемоційному стану людини. У такому випадку тілесність стає носієм травматичного досвіду. На цьому наголошує і В. Матвієнко у розвідці, присвяченій творчості Бориса Гуменюка: «У новітніх творах українських авторів, які художньо відображають події війни на сході України, вимальовується цілісна картина специфічного бачення проблеми тілесності – травмованої, спотвореної, деформованої, мертвої» [Матвієнко 2021, с. 141]. Дослідниця, аналізуючи поезію збірок «Блокпост» та «Вірші з війни», простежує, як у Бориса Гуменюка тілесність набуває натуралістичних рис і функ-

ціонує як один із основних засобів художньої репрезентації воєнної дійсності. Біологічне тіло у цих текстах постає пораненим, скаліченим, мертвим або ж маркованим як тіло ворога, причому всі образи подано на тлі деталізованих картин поля бою.

Та попри зростаючий інтерес до осмислення тілесності в контексті сучасної воєнної поезії, аналізу цього концепту у творчості інших поетів-військових досі немає. Перспективним з цього погляду видається творчість Максима Кривцова. До аналізу його поезії зверталися О. Деркачова, Н. Гаврилюк, Г. Матусяк, О. Вертипорох, М. Сеньків, А. Тимченко та ін., проте вони лише побіжно окреслили окремі аспекти його поетики, не зосереджуючись на тілесності як цілісній художній категорії. Саме цим зумовлюється актуальність обраної теми.

Мета статті, завдання. Мета – дослідити художні моделі тілесності в поезії збірки «Вірші з бійниці» Максима Кривцова. Для реалізації цієї мети необхідно визначити ключові мотиви та образи тілесності в поезії, проаналізувати специфіку їхнього художнього втілення та з'ясувати семантичні й функціональні особливості тілесності як художньої категорії. Крім того, важливо простежити взаємозв'язок тілесності з травмою та воєнним досвідом, а також визначити роль тілесних образів у формуванні художньої моделі світу та передачі емоційного досвіду ліричного «Я», отриманого у війні.

Методи та методика дослідження. У дослідженні застосовано біографічний (дав можливість інтерпретувати тілесність як форму свідчення, специфіку впливу авторського досвіду на створені ним літературні твори), герменевтичний (був важливим для розкриття глибинних смислів тілесних образів, їх потрактування), структурно-семіотичний (послугував для з'ясування знакової природи тілесності та особливостей функціонування тілесних образів у системі поетичного тексту), психоаналітичний (допоміг в інтерпретації тілесності як прояву травми, витіснення, страху чи посттравматичного досвіду) та культурно-історичний (поезія розглядалася у зв'язку з сучасними подіями російсько-української війни) методи літературознавчого аналізу.

Виклад основного матеріалу. Максим Кривцов – поет-військовослужбовець (позивний «Далі»), який загинув у віці 33 років під час ворожого мінометного обстрілу на Харківщині у 2024 році. Він захищав Україну протягом 10 років і був посмертно удостоєний звання Героя України. Його поезія опублікована в антологіях «Книга Love 2.0. Любов і війна», «Там, де вдома: 112 віршів про любов та війну», «Іду на Ви: антологія поезії». У 2023 році поет видав авторську збірку «Вірші з бійниці», яку визнано однією з найкращих українських книжок того року за версією українського ПЕН, що привернула значну увагу читачів та науковців.

У поезії збірки художня категорія тілесності набирає особливої виразності та змістової ваги, стаючи одним зі способів художнього відтворення досвіду війни. Через образи пораненого, зруйнованого, фрагментованого тіла, мотиви межового існування автор репрезентує не лише фізичний вимір

війни, а й глибокі внутрішні трансформації ліричного героя, зумовлені досвідом війни та пережитою травмою. Зокрема, поезія «Коли твоя голова...» репрезентує травмовану тілесність, занурену в досвід війни, – «голова/ залита кров'ю», «ноги/ перебиті/ обмотані турнікетами» [Кривцов 2024, с. 72]. В умовно замкненому просторі, де «попереду – міне поле», а «позаду прилітають снаряди» [Кривцов 2024, с. 72], тілесність втрачає активність і функціонує лише як носій інстинкту самозбереження. Ліричний герой констатує руйнацію і самого світу, якого «вже давно немає», а тіло постає як єдиний залишок життя в умовах втрати реальності.

У поезії «Перевантажуємо тіло “В.”» Максим Кривцов відкриває щоденну реальність на війні, де бійці забирають з нульових позицій тіла своїх загиблих побратимів: хлопців загортають у чорні пакети й завантажують до «броневичка». Цей досвід подається з граничною й натуралістичною відвертістю, що фіксує буденність смерті як незмінну частину існування на фронті. Тілесність є ключовим способом осмислення війни, причому в гранично конкретному, фізіологічному вимірі. Наявний мотив деформації тіла, який демонструє радикальну редукцію людини до об'єкта, де тіло “В.” стає розміром «50 см на 50 см», підкреслює втрату імені, особистої цілісності, ідентичності. Більше того, метафора «тіло “Д.В.” розповзлося/ наче тісто / 120 кг за життя і я не знаю, скільки/ тепер» [Кривцов 2024, с. 180] посилює цей ефект, бо тіло втрачає форму, межі, перестає бути «людським» у звичайному сенсі. Поет додає ще й мотив фрагментації тіла: «Я дивлюсь на себе в дзеркало/ обличчя розірване навпіл/ немає лівої руки/ зникла нога» [Кривцов 2024, с.180], який в цьому контексті має подвійне значення: з одного боку, це буквальна реальність війни, а з іншого – метафора втрати цілісного «я», розпад суб'єкта. Образ дзеркала тут виконує функцію самопізнання, фіксує руйнацію особистісної ідентичності, де ліричний герой бачить не своє відображення, а процес свого зникнення: «людина зникає/ розвіюється/ як квітка» [Кривцов 2024, с. 180]. У такий спосіб автор показує, наскільки фізичне тіло людини є вразливою матерією на війні. Це те, з чим щоденно стикаються наші воїни, це те, у що перетворює війна життя звичайних українців.

Важливий акцент робить автор і на сенсорній тілесності, апелюючи до дотику і запаху:

*в броневичку небагато місця
приходиться доторкатись до тіл
вони теплі та м'які
наче одяг*

[Кривцов 2024, с. 180].

Мертві тіла ще зберігають ознаки живого, але вже сприймаються як річ. Переводячи ракурс розуміння з тілесного на предметне. Натомість запах – «руки досі смердять значно/ жахливіше/ обтираю руки м'ятою/ можливо/ переб'є» – фіксує досвід, який неможливо «стерти»; він чіпляється не лише до тіла, а й надовго закарбовується в пам'яті.

Поет уводить як контраст мотив нормально життя, «довоєнного», яким би хотів займатися лі-

ричний герой – звичайними соціальними й побутовими речами:

*забирати дитину зі школи
забирати дівчину після роботи
забирати піджак із хімчистки*

[Кривцов 2024, с. 180].

Але це бажання руйнує реальність, в якій ти за наказом *«маєш забирати хороших хлопців»* [Кривцов 2024, с. 181].

Зрештою, кульмінацією стає процес десуб'єктивізації, в якому тілесне руйнування переходить в онтологічну порожнечу: *«Я дивлюся у дзеркало/ а там: нічого»* [Кривцов 2024, с. 181]. Та попри все це ліричний герой розуміє важливість тієї справи, яку вони роблять, бо *«Хлопці пойдуть додому/ до світла й до пам'яті/ до сонця і моря/ до листя і трави/ до вітру/ до тиші»* [Кривцов 2024, с. 181]. І тут вже тілесність трансформується в образи природи, втрачаючи свою травматично-матеріальну визначеність і переходячи у метафізичний світ, відповідно знівечене тіло перестає бути об'єктом болю, воно ніби розчиняється у світі, повертаючись до природи і її первинних стихій, формуючи циклічність буття на цій землі.

Поезія *«На дорогах»* також розкриває деперсоналізовану тілесність. Тут війна радикально трансформує людину в аспекті фізіології: вона втрачає індивідуальні риси, фрагментується й інтегрується в простір як матеріальний елемент. Тіло згадується у множині, позбавлене особистісної визначеності, і стає частиною воєнного ландшафту. Подальше розгортання образності через перелік частин тіла – *«Руки ноги/ шкіра/...очі»* [Кривцов 2024, с. 53] – підсилює ефект розпаду цілісності, а метафора, в якій автор отожднює розкидані городами тіла з посівною, набуває іронічно-трагічного звучання, де, з одного боку, прочитується алюзія на циклічність буття і смерть як передумову нового життя, а з іншого – тіло осмислюється як ресурс війни, а *«врожай»* тієї посівної – тіла загиблих, що віддали своє життя у цій війні.

Ще одна поезія, яка репрезентує фрагментарну, травматичну й деперсоналізовану модель тілесності, – *«На полі...»*. Образ *«мінного поля пам'яті»* відтворює внутрішній простір свідомості, де пам'ять постає як небезпечна зона, сповнена травматичних переживань. Дієслово *«вибухай»* подано у графічно розчленованій формі (*«ВИ/бу/хай»*) та його наступній трансформації у *«ВИ/бу/хаю»*. Тут відбувається отожднення зовнішньої дії, тобто вибуху, з внутрішнім станом ліричного *«Я»*: суб'єкт не просто зазнає вибуху, а сам стає процесом вибухання, що означає радикальну тілесну деструкцію. Цей мотив конкретизується у рядках *«Хто збере/ моє тіло/ розірване»* [Кривцов 2024, с. 70]. Тілесність тут подається як розчленована, фрагментована матерія. Ще більше знижує, десакралізує тіло метафора *«вибиратиме/ наче/ картоплю»* [Кривцов 2024, с. 70]. Така редукція свідчить про крайню форму деперсоналізації, де тіло втрачає свою унікальність і перетворюється на розсіяні «частини», які механічно збирають, як урожай. Цей образ під-

силює відчуття жорстокості війни, в якій людське існування знецінюється до рівня речі. Фінал твору – *«Сплюнь./ Сплю./ Лю-лі-лю»* [Кривцов 2024, с. 70] – створює контраст з попереднім образом розірваного тіла, яке після вибуху й фрагментації зводиться до найелементарнішого стану існування – сну, а відповідно, забуття і напівсвідомості. Тілесність тут постає як виснажена, що прагне втечі від травматичної реальності.

Інша модель тілесності, яку використовував Максим Кривцов, на протигагу першій, деперсоналізованій, навпаки, робить акцент на індивідуальному вимірі, жіночих образах, хоча й відтворює її нестабільною, крихкою і такою, що постійно перебуває під загрозою. Такою тілесність постає у поезії *«Йтиму крізь блокпости її губ...»*. Тут вона моделюється через поєднання інтимного, навіть еротичного, та воєнного досвіду. Жіноче тіло постає зоною небезпеки, а інтимний контакт подається через військову лексику. Шия, волосся, тіло жінки інтерпретуються як елементи складного оборонного ландшафту: губи – блокпост, шия – інженерні загородження, тіло – мінне поле, на якому ліричний герой *«підриватиметься»* і *«воскрешатиметься»* [Кривцов 2024, с. 118]. Тут варто згадати, що поет – військовий, а для людини, що тривалий час живе у стані війни, воєнна оптика стає домінантною формою сприйняття світу. Вона проникає у всі сфери життя (психологічна інтерналізація війни), навіть в інтимну, тому любов, дотик, бажання описуються через знайомі «прожиті» категорії – блокпости, мінні поля, загородження. Крім того, Ерос і Танатос у художній традиції часто постають як взаємопов'язані сили. І в Максима Кривцова жіноче тіло водночас приваблює і становить небезпеку, воно є простором бажання (Еросу), але структуроване за логікою загрози (Танатосу). Поезія демонструє не просто співприсутність Еросу й Танатосу, а їхню взаємопроникненість, де любов і небезпека формують нероздільну модель досвіду людини, що живе у війні.

У поезії *«З неба падає...»* поєднуються інтимність, вразливість і травматичний досвід війни. Тілесність тут відтворена через образ дівчинки на основі чуттєвих, тактильних і смакових асоціацій. Вона має *«золотаве волосся»*, *«як тонкі млинці»* чи *«сирна запіканка»* і *«біле/ наче постіль у госпіталях/ обличчя»* [Кривцов 2024, с. 59]. Тілесність у творі розкривається і через мотив дотику – *«я тримав її холодні...долоньки»* [Кривцов 2024, с. 60]. Та холод цих долонь (*«як скло автівки/ яку лишили на холоді»*, *«як стіни будинку/ в прифронтовій зоні»*) [Кривцов 2024, с. 60]) переводить інтимність у площину війни, і навіть дотик у ліричного героя-бійця пронизаний досвідом фронту. Паралельно розгортається лінія його тілесності. Ліричне *«Я»* десуб'єктивізується, втрачає ознаки індивідуальності, розчиняючись у навколишньому просторі, отожднюючи себе з його об'єктами:

*я вулиця
максимум
розбитий ліхтар*

ну добре
хай буде
мах крила птаха

[Кривцов 2024, с. 59].

Це не просто метафора, а симптом глибокої кризи ідентичності, зумовленої досвідом війни. Тілесність розвивається, переходячи у неживе, що свідчить про кризу ідентичності в умовах війни, де індивід позбавлений відчуття контролю над власним життям, тілом і власним «Я». Тілесність постає тут вразливою, як «серпнева пожовкла трава», що легко піддається знищенню. Тож моделюється як така, що перебуває у стані постійної загрози й небезпеки бути ураженою. У цьому контексті тілесність уже не є опорою ідентичності, швидше вразливим носієм, який під тиском екстремально-

го досвіду війни зазнає фрагментації/розпаду чи трансформації в інші форми існування.

Висновки. Отже, у поезії Максима Кривцова тілесність відтворюється у двох вимірах: з одного боку, тіло у його фізичному вимірі зруйноване війною, фрагментоване, зведене до матерії, деперсоналізоване, з втратою власної індивідуальності, втягнуте в простір колективної травми. А з іншого – відтворена через інтимізований образ жіночого тіла, який дає відчуття тепла, тактильності, емоційної наповненості, особистісної близькості, хоча й пронизаної досвідом війни. У ліриці автор показує, як війна змінює саму онтологію тіла, перетворюючи його з носія індивідуального досвіду, суб'єкта, на об'єкт, частину безособового й глибоко трагічного процесу.

Література

1. Вергипорох О. Принцип «айсберга» в сучасній українській поезії про війну. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2024. № 210. С. 71–76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-210-10>
2. Гаврилюк Н. Поезія полеглих: Максим Кривцов. *Збруч*. 2024. URL: <https://zbruc.eu/node/117523> (дата звернення: 10.01.2026).
3. Гомілко О. Метафізика тілесності: концепт тіла у філософському дискурсі. Київ: Наук. думка, 2001. 340 с.
4. Деркачова О. Репрезентація тілесності у творчості Богдана Томенчука (на матеріалі збірки «Постагі. Силуети»). *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. 2017–2018. № 4–3. С. 181–197. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/4699> (дата звернення: 12.01.2026).
5. Деркачова О. Номо віатор у поезії Максима «Далі» Кривцова (на матеріалі збірки «Вірші з бійниці»). *Українська література: історичний досвід і перспективи*. 2025. № 5. С. 85–97. DOI: <https://doi.org/10.31652/3041-1084-2025-5-07>
6. Колошук Н. Образи болю, страждання, катування тіла в українській гулагівській поезії. *Тіло й ідентичність в українській культурі, мистецтві, літературі, мові / за ред. К. Якубовської-Кравчик, П. Олеховської, С. Романюк, М. Замбжицької*. Варшава; Івано-Франківськ, 2016. С. 328–340. URL: <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/18321> (дата звернення: 18.01.2026).
7. Косяк В. Людина та її тілесність у різних формах культури: досвід філософської інтеграції: автореф. дис ... д-ра філос. наук: 09.00.04. Київ: Б.в., 2006. 36 с.
8. Кривцов М. Вірші з бійниці: поезії. 2-ге вид. Київ: Наш формат, 2024. 192 с.
9. Матвієнко В. Маркери тілесності у збірках Бориса Гуменюка «Блокпост» та «Вірші з війни». *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 36. Том 2. С. 140–146. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/36-2-22>
10. Матусяк Г. Біблійні сценарії у збірці Максима Кривцова «Вірші з бійниці». *Аргументи сучасної філології: історична та індивідуальна пам'ять: матеріали IV Міжнародної наукової конференції*. Харків. ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2024. С. 257–261.
11. Моторний О. Мотиви тілесності у поетичному доробку Мілана Дежінського. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острого: Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 16(84). С. 43–45.
12. Потапенко Я. Концептуалізація гносеологічної категорії «тілесність» в сучасних культурно-антропологічних студіях. *Етнічна історія народів Європи*. 2013. Вип. 40. С. 120–125.: URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2013_40_21 (дата звернення: 20.01.2026)
13. Сеньків М. Поезія «найжахливіше ток-шоу у світі» Максима Кривцова: спроби пошуку нової поетичної мови. *Folium*. 2025. № 7. С. 209–214. DOI: <https://doi.org/10.32782/folium/2025.7.30>
14. Тараба І. Концептуалізація тілесності в ліриці Б. Брехта (на прикладі віршів «Vom Klettern in Bäumen» та «Vom Schwimmen in Seen und Flüssen»). *Брехтівський часопис (Brecht-Heft): статті, есе, переклади*. 2014. № 4. С. 154–156.
15. Тимченко А. Поезія Максима Кривцова: життя проти війни. *Studia Ukrainica Posnaniensia*. 2025. № 13(1). С. 127–135. DOI: <https://doi.org/10.14746/sup.2025.13.1.8>

References

1. Vertyporokh O. (2024) Pryntsyv «aisberha» v suchasniï ukrainiskii poezii pro viinu. [The “iceberg” principle in modern Ukrainian poetry about war]. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky*, 210, 71–76. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-210-10> [in Ukrainian].
2. Havryliuk N. (2024) Poeziia polehlykh: Maksym Kryvtsov [Poetry of the fallen: Maksym Kryvtsov].

Zbruch. <https://zbruc.eu/node/117523> (data zvernennia: 10.01.2026) [in Ukrainian].

3. Homilko O. (2001) *Metafizyka tilesnosti: kontsept tila u filosofskomu dyskursi* [Metaphysics of corporeality: The concept of the body in philosophical discourse]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

4. Derkachova O. (2017–2018) Rerezentatsiia tilesnosti u tvorchoosti Bohdana Tomenchuka (na materialii zbirky “Postati. Sylueti”) [Representation of corporeality in the works of Bohdan Tomenchuk (based on the collection “Figures. Silhouettes”). *Prykarpatskyi visnyk NTSH. Slovo*, 4-3, 181-197. Retrieved from <http://hdl.handle.net/123456789/4699> (data zvernennia: 12.01.2026) [in Ukrainian].

5. Derkachova O. (2025) Homo viator u poezii Maksyma «Dali» Kryvtsova (na materialii zbirky «Virshi z biinytsi») [Homo viator in Maksym «Dali» Kryvtsov’s poetry (based on the collection «Virshi z biinytsi»)]. *Ukrainska literatura: istorychni dosvid i perspektyvy*, 5, 85–97. <https://doi.org/10.31652/3041-1084-2025-5-07> [in Ukrainian].

6. Koloshuk N. (2016) Obrazy bolii, strazhdannia, katuvannia tila v ukrainskii gulahivskii poezii [Images of pain, suffering and bodily torture in Ukrainian Gulag poetry]. K. Yakubovska-Kravchuk, P. Olekhovska, S. Romaniuk, & M. Zambzhytska (Eds.), *Tilo y identychnist v ukrainskii kulturi, mystetstvi, literaturi, movi* (pp. 328–340). Warsaw; Ivano-Frankivsk. Retrieved from <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/18321> (data zvernennia: 18.01.2026) [in Ukrainian].

7. Kosiak V. (2006) *Liudyna ta yii tilesnist u riznykh formakh kultury: dosvid filosofskoi intehtratsii* [Human and corporeality in various cultural forms: Experience of philosophical integration]. Doctoral dissertation abstract. Kyiv [in Ukrainian].

8. Kryvtsov M. (2024) *Virshi z biinytsi* [Poems from the loophole] (2nd ed.). Kyiv: Nash format [in Ukrainian].

9. Matviienko V. (2021) Markery tilesnosti u zbirkakh Borysa Humeniuka “Blokpost” ta “Virshi z viiny” [Markers of corporeality in the collections by Borys Humeniuk]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 36(2), 140–146. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/36-2-22> [in Ukrainian].

10. Matusiak H. (2024) Bibliini stsenarii u zbirtsi Maksyma Kryvtsova «Virshi z biinytsi» [Biblical scenarios in Maksym Kryvtsov’s Collection «Virshi z biinytsi»]. *Arhumenty suchasnoi filolohii: istorychna ta indyvidualna pamiat: materialy IV Mizhnarodnoi naukovoii konferentsii* (pp. 257–261). Kharkiv: KhNPU imeni H.S. Skovorody [in Ukrainian].

11. Motorny O. (2022) Motyvy tilesnosti u poetychnomu dorobku Milana Diezhinskoho [Motifs of corporeality in the poetry by Milan Džinský]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu “Ostrozka akademiia” : seriia “Filolohiia”*, 16(84), 43–45 [in Ukrainian].

12. Potapenko Ya. (2013). Kontseptualizatsiia hnoseolohichnoi katehorii “tilesnist” v suchasnykh kulturno-antropolohichnykh studiiakh [Conceptualisation of the epistemological category “corporeality” in modern cultural-anthropological studies]. *Etnichna istoriia narodiv Yevropy*, 40, 120–125. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2013_40_21 (data zvernennia: 20.01.2026) [in Ukrainian].

13. Senkiv M. (2025) Poeziia «naizhakhlyvishe tok-shou u sviti» Maksyma Kryvtsova: sproby poshuku novoi poetychnoi movy [Maksym Kryvtsov’s poetry «The Most Terrible Talk Show in the World»: attempts to find a new poetic language]. *Folium*, 7, 209–214. <https://doi.org/10.32782/folium/2025.7.30> [in Ukrainian].

14. Taraba I. (2014) Kontseptualizatsiia tilesnosti v lirytsi B. Brekhtha (na prykladi virshiv “Vom Klettern in Bäumen” ta “Vom Schwimmen in Seen und Flüssen”) [Conceptualisation of corporeality in B. Brecht’s lyrics]. *Brekhtivskyi chasopys (Brecht-Heft)*, 4, 154–156 [in Ukrainian].

15. Tymchenko A. (2025) Poeziia Maksyma Kryvtsova: zhyttia proty viiny [Maksym Kryvtsov’s poetry: life against war]. *Studia Ukrainica Posnaniensia*, 13(1), 127–135. <https://doi.org/10.14746/sup.2025.13.1.8> [in Ukrainian].

ARTISTIC MODELS OF CORPOREALITY IN THE POETRY COLLECTION “VIRSHI Z BIINYTSI” BY MAKSYM KRYVTSOV

The article examines the features of artistic modelling of corporeality in Maksym Kryvtsov’s poetry in the collection “Virshi z biinytsi”. The relevance of the study lies in the active engagement with the experience of the Russian-Ukrainian war in literature, which has led to the emergence of new thematic and figurative accents, within which corporeality, as an interdisciplinary category, is transformed into a means of representing individual and collective experiences of war.

The *purpose* of the investigation is to study the artistic models of corporeality in the poetry of the collection “Virshi z biinytsi” by Maksym Kryvtsov. For its implementation, a number of *tasks* were set, in particular, identifying key motifs and images of corporeality in poetry; analyzing the specifics of their artistic embodiment; clarifying the semantic and functional features of corporeality as an artistic category; outlining the relationship between corporeality and trauma and war experience; determining the role of corporeal images in the formation of the artistic model of the world and the transmission of the emotional experience of the lyrical “I” obtained in the war. The study used biographical, hermeneutic, structural-semiotic, psychoanalytical, and cultural-historical *methods* of literary analysis.

In Maksym Kryvtsov’s poetry, corporeality appears as a complex artistic category that operates in two interrelated aspects: on the one hand, as a destroyed, depersonalised physical matter, and on the other, as an intimate yet vulnerable space of personal experience. It has been established that the model of traumatised, fragmented and depersonalised corporeality dominates the collection. Through images of a wounded, destroyed body, a borderline existence, and the loss of integrity and identity, the poet recreates both the physical dimension of war and the deep psychological transformations of the lyrical hero.

The body appears as vulnerable matter, subject to destruction, reduced to an object, losing its individual characteristics and subjectivity. At the same time, another model of corporeality in poetry is associated with intimate and sensual experience. The female body appears as a space of intimacy, but it is also represented using military vocabulary and permeated with military optics, which causes a combination of erotic and traumatic dimensions. In this context, corporeality functions as a zone of intersection of Eros and Thanatos.

In Maksym Kryvtsov's poetry, the body loses stability and integrity, is transformed under the influence of war, becomes one of the key means of understanding trauma, recreating changes in the ontological existence of a person in the conditions of war reality, transforming him from a carrier of individual experience into an object of an impersonal and deeply tragic process.

Keywords: contemporary Ukrainian literature, poetry, Russian-Ukrainian war, corporeality, reflection, Maksym Kryvtsov.

© Урись Т., 2026 р.

Дата першого надходження рукопису до видання: 18.04.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 10.05.2026

Дата публікації: 31.05.2026

Тетяна Урись – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Київ, Україна; t.y.uryts@udu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-7933-4737>

Tetiana Uryts – Candidate of Philology, Associate Professor of Ukrainian Literature Department, Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine; t.y.uryts@udu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-7933-4737>